

Aanpassing oud beleid overbruggingspensioen

Aan: pensioenfondsen en levensverzekeraars

Datum: 16 augustus 1995

Kenmerk: 1995/05

Betreft: Aanpassing oud beleid overbruggingspensioen; intrekking PSW-ontheffingen.

Samenvatting

Naar aanleiding van een verzoek van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft de Verzekeringskamer in overleg met de Pensioenraad het volgende besloten:

- bestaande overbruggingsregelingen die niet voldoen aan de (financierings)eisen die daaraan de laatste jaren voor nieuwe overbruggingsregelingen worden gesteld, zullen daaraan aangepast moeten worden. Eventueel verleende ontheffingen zullen worden ingetrokken;
- ontheffingen van het bij ontslag meegeven van aanspraken op premiecompensatie over het overbruggingspensioen zullen niet langer worden verleend;
- reeds verleende ontheffingen van het bij ontslag meegeven van aanspraken op premiecompensatie over het overbruggingspensioen zullen worden ingetrokken;
- de aanpassing van de regelingen moet uiterlijk op 1 januari 1997 in werking treden. De intrekking van de verleende ontheffingen geschiedt per 1 januari 1997 per regeling, middels een voor bezwaar en beroep vatbare beschikking. De reglementen waarin deze wijzigingen worden verwerkt moeten uiterlijk 1 januari 1998 geformaliseerd zijn;
- de intrekking van de ontheffing en de wijziging van de regeling hoeft slechts betrekking te hebben op de op 1 januari 1997 aanwezige actieve deelnemers aan de overbruggingspensioen-regeling.

In het navolgende wordt ingegaan op de aanleiding tot deze beleidswijziging en wordt een andere toelichting gegeven op de strekking ervan.

Inleiding

Algemeen

Er is al geruime tijd discussie gaande over de eisen waaraan flexibele pensioenregelingen op grond van de Pensioen- en spaarfondsenwet (PSW) zouden moeten voldoen. Allereerst is daarbij van belang het antwoord op de vraag of sprake is van een VUT-toezegging dan wel van een pensioentoezegging, omdat aan een zuivere VUT-toezegging door de PSW geen financierings- en reserveringseisen worden gesteld. In "Verzekeringskamer in beweging" van juni 1994 is aan de kenmerkende verschillen tussen vervroegde uittrekking en vervroegde pensionering aandacht besteed.

Indien sprake is van een pensioentoezegging, zijn de voorschriften van de Pensioen- en spaarfondsenwet (PSW), inclusief de toeslagbepalingen, van toepassing.

Dat betekent ondermeer dat gefinancierd moet worden volgens het systeem van de kapitaaldekking en dat bij ontslag voor pensioendatum pensioenaanspraken moeten worden meegegeven.

Oud beleid

In het verleden is echter in een aantal gevallen ontheffing verleend van de verplichting in de PSW om premievrije aanspraken op AOW-overbruggingspensioenen mee te geven bij ontslag vóór de vervroegde pensioeningang. In andere gevallen is soms ook zonder ontheffing akkoord gegaan met het niet verlenen van dergelijke premievrije pensioenaanspraken bij ontslag voor pensioendatum.

De reden voor dit beleid was over het algemeen terug te voeren op het vinden van aansluiting bij de VUT in die gevallen waarin het pensioen één of meer VUT-kenmerken in zich had.

Nieuw beleid

Reeds gedurende een aantal jaren geldt inmiddels dat voor nieuw tot stand gekomen overbruggingsregelingen het pensioen ten minste 10 jaar vóór de reglementair vroegste pensioenleeftijd moet worden toegezegd en dan in kapitaaldekking moet worden gefinancierd. Ontheffing van artikel 8 van de PSW wordt niet meer verleend. Dit beleid is in goed overleg tussen het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Verzekeringskamer ontwikkeld.

Voor de premiecompensatie die tot de pensioendatum vaak over het overbruggingspensioen wordt gegeven, wordt nog steeds ontheffing verleend.

Voor een uitvoerige toelichting op het beleid wordt verwezen naar het artikel "Flexibele pensionering: Vrijstellingsbeleid moet meegroeien met maatschappelijke ontwikkelingen" in "Verzekeringskamer in beweging" van maart 1994.

Verzoek Staatssecretaris

Op 30 maart 1995 heeft de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan de Verzekeringskamer gevraagd om tot intrekking van de reeds eerder verleende ontheffingen inzake overbruggingspensioen over te gaan. In dit verband is van belang dat de bevoegdheid tot het verlenen van ontheffingen (inclusief die tot wijziging of intrekking van verleende ontheffingen) met de inwerkingtreding van de Wet van 8 juli 1994 tot uitvoering van de eerste fase van de Nota Aanvullende pensioenen, is overgedragen aan de Verzekeringskamer.

Met de intrekking van de ontheffing moet worden bereikt dat bij ontslag binnen de periode van ten minste 10 jaar vóór de reglementair vroegste pensioenleeftijd premievrije aanspraken op overbruggingspensioen worden meegegeven.

De Staatssecretaris heeft overwogen dit verzoek tot intrekking pas te doen bij de inwerkingtreding van de Wet tweede fase pensioennota. Indien echter pas dan wordt overgegaan tot wijziging van de in het verleden verleende ontheffingen, zou naar de mening van de Staatssecretaris nog te lang bij een aantal pensioenregelingen een onwenselijke situatie blijven bestaan. Derhalve heeft de Staatssecretaris verzocht de in het verleden verleende ontheffingen inzake AOW-overbruggingspensioenen op kortere termijn te herzien.

Naar aanleiding van verzoek van de Staatssecretaris heeft de Verzekeringskamer het volgende besloten.

AANPASSING OUD BELEID OVERBRUGGINGSPENSIEN; INTREKKING PSW-ONTHEFFINGEN

A. Wat moet worden verstaan onder overbruggingspensioen?

Van een overbruggingspensioen is sprake bij (mogelijkheden tot) pensionering vóór het 65e jaar. Daarbij wordt niet bedoeld op die gevallen waarin het vervroegde pensioen gelijk is aan het pensioenbedrag dat geldt vanaf de 65-jarige leeftijd met daarop een actuariële korting. Bij een hoger niveau is wel sprake van een overbruggingspensioen. Dit overbruggingspensioen kan bijvoorbeeld bestaan uit een of meer van de volgende elementen:

- a het verschil tussen het oorspronkelijke pensioenbedrag en het pensioenbedrag nadat daarop de bedoelde actuariële korting wordt toegepast;
- b een aanvullende overbruggingsuitkering die dient ter (gedeeltelijke) dekking van het AOW-gat;
- c een compensatie voor de verschuldigde premies volksverzekering en eventueel het wegvallen van de overhevelingstoeslag.

Uiteraard is het ook mogelijk dat naast een ongekorte "basis"-regeling (vanaf leeftijd 65) een afzonderlijk tijdelijk pensioen tot de 65-jarige leeftijd wordt toegekend. Ook dit tijdelijk pensioen is een overbruggingspensioen in de zin van deze notitie.

B Waarop is de wijziging van het beleid van toepassing?

De intrekking van de verleende ontheffingen heeft betrekking op (alle onderdelen van) het overbruggingspensioen als bedoeld onder A. Dus ook op de premiecompensatie waarvoor tot op de dag van vandaag nog ontheffing wordt verleend. Ook daarvoor geldt immers dat bij wijziging van dienstbetrekking een pensioenbreuk zal ontstaan.

De ontheffingen kunnen zowel betrekking hebben op bij pensioenfondsen ondergebrachte regelingen als op rechtstreeks bij levensverzekeraars ondergebrachte pensioenregelingen.

Voorts worden niet alleen de ontheffingen ingetrokken, maar wordt een analoog beleid gevolgd ten aanzien van regelingen waarover in het verleden geen opmerkingen zijn gemaakt.

C. Op welke wijze moet de aanspraak ten minste worden verworven?

Op grond van artikel 8, lid 4, en artikel 13 van de PSW moeten de pensioenaanspraken op de (vervroegde) pensioendatum volledig gefinancierd zijn.

De "basis"-regeling (met pensioendatum 65 jaar) wordt verworven en gefinancierd tussen de datum van toetreding (meestal 25 jaar) en de pensioendatum van de basisregeling.

Een vervroegd pensioen met ten minste in 10 jaar voorafgaand aan de (vroegste) vervroegde pensioendatum worden verworven en gefinancierd. Uiteraard blijft verwerving en financiering van de overbruggingsregeling vanaf de datum van toetreding tot de basisregeling mogelijk.

De ontslagaanstanden op overbruggingspensioenen dienen overeenkomstig artikel 8 van de PSW te worden vastgesteld.

D. Hoe moet voorgezette pensioenopbouw na de vervroegde pensioendatum worden behandeld?

Bij de wijze waarop op het moment van vervroegde pensionering moet worden gehandeld ten aanzien van een eventueel gewenste voortzetting van de pensioenopbouw bij de basisregeling, kunnen ten minste drie varianten worden onderscheiden.

Ten eerste kan er bij vervroegde pensionering sprake zijn van een beëindiging van de deelneming en moet binnen de basisregeling dus een ontslagrecht vastgesteld worden. Daarbij vervalt dan de verdere opbouw van het basispensioen tot de normale pensioendatum.

Indien het de bedoeling is om in die gevallen toch verdere opbouw toe te kennen kan er voor worden gekozen om die verwerving van financiering niet te laten geschieden tussen de toetredingsdatum en de pensioendatum, maar tussen de toetredingsdatum en de vervroegde pensioendatum. Dit is de meest stevige financieringsvorm.

Ten tweede kan de opbouw van pensioen tijdens de vervroegde pensionering worden gezien als een extra toezegging binnen de overbruggingsregeling. De toezegging aangaande de verdere opbouw valt dan onder het voorschrift dat die opbouw en financiering ten minste in de laatste 10 jaren voor de vroegste pensioendatum moet geschieden.

Ten derde zou bepaald kunnen worden dat vervroegde pensionering géén beëindiging van de deelneming aan de "basis"-regeling met zich brengt. Dan vindt na de ingang van het overbruggingspensioen nog opbouw voor de "basis"-regeling plaats. Aan een dergelijke regeling zijn nadelen verbonden. Op deze wijze wordt immers een bepaalde vorm van uitstelfinanciering gesanctioneerd waardoor bij faillissement van de werkgever de verdere opbouw in het gedrang komt. Anderzijds komt dit bij de huidige VUT-regelingen vaak voor en wensen de sociale partners dit beleid binnen de flexibele pensioenregeling vaak te continueren. Ook bij premievrije voortzettingen bij invaliditeit komt een dergelijke wijze van verwerving soms voor.

De Verzekeringskamer is van mening dat alle genoemde varianten toegestaan zijn. De flexibiliteit van de pensioenregelingen is daarmee gediend. Voor deelnemers is ook van de laatst genoemde variant de redelijkheid in te zien, mits men daarover goed wordt voorgelicht.

E. Op wie is de beleidswijziging van toepassing?

De op het moment van intrekking aanwezige slapers en gepensioneerden hebben de deelneming beëindigd op basis van het bij vertrek van kracht zijnde reglement. De toen geldende situatie moet gerespecteerd worden. De intrekking van de ontheffing c.q. de aanpassing van de regeling over verstreken jaren zal daarom niet op hen van toepassing zijn.

De intrekking van de ontheffing c.q. de noodzakelijke aanpassingen van de pensioenregeling heeft alleen consequenties voor de pensioenopbouw van alle actieve deelnemers. Over de financiële consequenties daarvan kan het volgende worden gezegd.

Bij de wijziging zijn 2 groepen actieven te onderscheiden:

- a. 10 jaar of meer verwijderd van de vervroegde pensioendatum;
- b. minder dan 10 jaar verwijderd van de vervroegde pensioendatum.

Voor groep a. heeft de aanpassing van het beleid geen direct effect. Er is geen sprake van backservice kosten. Wel zal de financiering in de toekomst mogelijk iets moeten worden versneld. Slechts het in de toekomst moeten toekennen van aanspraken bij ontslag in de 10 jaar liggend voor de vervroegde pensioendatum vormt een echte extra last. Die extra last zal echter beperkt zijn gezien de geringe ontslagkansen in de desbetreffende periode.

Voor groep b. wordt thans bij ontslag voor de vervroegde pensioendatum veelal geen aanspraak toegekend; daarom is er voor deze groep niet altijd een voorziening getroffen bij het fonds. Soms is in die gevallen echter wel een voorziening getroffen op de balans van de werkgever. De aanpassing van het beleid brengt een lastenverhoging met zich. De directe lastenverhoging bestaat uit de aan te houden voorziening voor het overbruggingspensioen over verstreken jaren. Deze last zou anders een beperkt aantal jaren later optreden. Evenals bij a. bestaat de echte extra last op langere termijn uit de mee te geven ontslagaanspraken.

F. Wanneer is het gewijzigde beleid van kracht?

Intrekking van een verleende ontheffing geschiedt door middel van een beschikking. Dit is een voor bezwaar en beroep vatbare beslissing. De intrekking geschiedt zo snel mogelijk met als datum van inwerkingtreding 1 januari 1997. De aanpassing van de stukken aan de gewijzigde situatie moet binnen één jaar na de inwerkingtreding van de intrekking plaats vinden.

Ook werkgevers die, zonder een nadere ontheffing, in het verleden een overbruggingsregeling hebben getroffen, welke niet voldoet aan de thans geldende criteria qua financiering en/of ontslagrechten, moeten de regeling aanpassen. Ook deze aanpassing moet uiterlijk 1 januari 1997 ingaan en op 1 januari 1998 in de reglementen zijn verwerkt.

G. Afwijkende ontslagbepalingen

Soms stelt een fonds de ontslagrechten op een geheel eigen wijze vast. Zo komt het voor dat de pensioendatum per periode van deelneming met een bepaald aantal maanden wordt vervroegd. In deze gevallen moeten de pensioenaanspraken bij vertrek actuariael worden getoetst op gelijkwaardigheid aan de ontslagrechten die volgens de eerder omschreven regeling minimaal horen te worden toegekend.